

Sygn. akt VII U 2733/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2019 roku

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 16 października 2019 roku w W.

sprawy W. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W.

o uchylenie decyzji i wysokość emerytury

na skutek odwołania W. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W.

z dnia 26 kwietnia 2019r., znak: (...)

1. oddala odwołanie;

2. wniosek W. P., zgłoszony w piśmie z dnia 30 lipca 2019r., o przeliczenie emerytury na podstawie art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przekazuje do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W..

UZASADNIENIE

W. P. w dniu 27 maja 2019r. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. z dnia 26 kwietnia 2019r., znak: (...), wnosząc o ponowne rozpatrzenie sprawy (odwołanie z dnia 27 maja 2019r., k. 3 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie z dnia 31 maja 2019r. wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c. Uzasadniając swe stanowisko wskazał, że odmówił uchylenia decyzji z dnia 27 listopada 2013r., znak: (...)i stwierdził, że jej wydanie nastąpiło z naruszeniem prawa. Powołał się przy tym na art. 146 § 1 k.p.a., który stanowi, że uchylenie decyzji z powodu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, na podstawie którego została ona wydana, nie może nastąpić, jeżeli od dnia jej doręczenia upłynęło 5 lat. Wówczas na podstawie art. 151 § 2 k.p.a. organ ogranicza się do stwierdzenia wydania decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazuje przyczyny, z powodu których jej nie uchylił. W przedmiotowej sprawie od dnia doręczenia odwołującej decyzji z dnia 27 listopada 2013r. upłynął pięcioletni termin, zatem nie było możliwe jej uchylenie i odwołanie powinno zostać oddalone (odpowiedź na odwołanie z dnia 31 maja 2019r., k. 4 a.s.).

W. P. w piśmie z dnia 30 lipca 2019r. wskazała, że nie zgadza się ze stanowiskiem ZUS. Dodatkowo wystąpiła z wnioskiem, aby Sąd zastosował art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a wtedy mogłaby złożyć do organu rentowego wniosek o ponowne ustalenie prawa do świadczenia i jego wysokości z zastosowaniem reguł wynikających z orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego (pismo z dnia 30 lipca 2019r., k. 8 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W. P., urodzona w dniu (...), na podstawie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. z dnia 10 września 2008r., znak: E (...), uzyskała prawo do emerytury od dnia osiągnięcia wieku emerytalnego, tj. od 22 sierpnia 2008r. Świadczenie było wielokrotnie waloryzowane i przeliczane (decyzja z dnia 10 września 2008r., k. 47 akt organu rentowego, decyzja z dnia 20 stycznia 2009r., k. 63 akt organu rentowego, decyzja z dnia 1 marca 2009r., k. 76 akt organu rentowego, decyzja z dnia 21 lipca 2009r., k. 85-86 akt organu rentowego, decyzja z 20 października 2009r., k. 93 akt organu rentowego, decyzja z 29 stycznia 2010r., k. 109-110 akt organu rentowego, decyzja z 27 kwietnia 2010r., k. 123-124 akt organu rentowego, decyzja z 13 lipca 2010r., k. 136 akt organu rentowego, decyzja z 13 stycznia 2011r., k. 166-167 akt organu rentowego, decyzja z 20 lipca 2011r., k. 208-209 akt organu rentowego, decyzja z 19 października 2011r., k. 222-223 akt organu rentowego, decyzja z 20 stycznia 2012r., k. 236-237 akt organu rentowego, decyzja z 4 czerwca 2012r., k. 262 akt organu rentowego, decyzja z 19 lipca 2012r., k. 277-278 akt organu rentowego, decyzja z 19 października 2012r., k. 293-294 akt organu rentowego, decyzja z 26 kwietnia 2013r., k. 305 akt organu rentowego, decyzja z 15 lipca 2013r., k. 314 akt organu rentowego).

W dniu 23 października 2013r. ubezpieczona złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o emeryturę. Po jego rozpoznaniu organ rentowy decyzją z dnia 27 listopada 2013r., znak: (...) przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury powszechnej od 22 listopada 2013r., tj. od daty nabycia uprawnień do emerytury. Podstawa wymiaru emerytury, obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej, została pomniejszona o sumę kwot pobranych emerytur po uwzględnieniu kwoty wypłaconego wyrównania, tj. 167.732,88 zł, wobec czego obliczona przez organ rentowy wysokość emerytury wyniosła 2.883,93 zł. Ponieważ była niższa od dotychczas pobieranej emerytury wcześniejszej, wobec tego w decyzji zostało wskazane, że będzie wypłacane świadczenie ustalone na podstawie art. 29 ustawy emerytalnej, w kwocie 3.539,15 zł brutto (wniosek o emeryturę z dnia 23 października 2013r., k. 1 - 7 akt organu rentowego, decyzja z dnia 27 listopada 2013r., k. 11-14 akt organu rentowego).

W dniu 25 marca 2019r., w związku z wydaniem przez Trybunał Konstytucyjny wyroku z dnia 6 marca 2019r., W. P. złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. pismo zatytułowane (...), w którym wniosła o unieważnienie decyzji z dnia 27 listopada 2013r. i ponowne wyliczenie emerytury (skarga z dnia 25 marca 2019r., k. 45 akt organu rentowego).

W odpowiedzi na powyższe organ rentowy wydał w dniu 26 kwietnia 2019r. postanowienie o wznowieniu postępowania w sprawie emerytury, zakończone decyzją z dnia 27 listopada 2013r. W decyzji z tej samej daty odmówił jednak uchylecia ww. decyzji, ale zarazem stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa (decyzja z dnia 26 kwietnia 2019r., k. 47-48 akt organu rentowego, postanowienie z dnia 26 kwietnia 2019r., k. 49 akt organu rentowego).

Powyższy stan faktyczny, który nie był sporny między stronami, Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego, których wiarygodność nie budziła wątpliwości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Rozpoznanie sprawy w rozpatrywanym przypadku nastąpiło na posiedzeniu niejawnym. Taką możliwość daje art. 148¹ § 1 k.p.c. (Dz. U. z 2019r., poz. 1460), który przewiduje, że sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, Sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. W przedmiotowej sprawie okoliczności faktyczne nie były w sprawie sporne, a zatem nie zachodziła potrzeba przeprowadzania dowodów. Spór dotyczy jedynie prawa. Ponadto strony nie wniosły o przeprowadzenie rozprawy. W tych okolicznościach Sąd na podstawie powołanego przepisu ocenił, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy i wydanie rozstrzygnięcia na posiedzeniu niejawnym.

Przechodząc do oceny zaskarżonej decyzji, na wstępie należy przypomnieć, że spór w przedmiotowej sprawie powstał w związku z tym, że Trybunał Konstytucyjny w dniu 6 marca 2019r. wydał wyrok w sprawie o sygn. P 20/16, w którym orzekł o niezgodności z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017r., w zakresie, w jakim dotyczy kobiet urodzonych w (...)r., które przed dniem 1 stycznia 2013r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy.

Konsekwencją każdego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, wynikająca z art. 190 ust. 4 Konstytucji RP, jest to, że owe orzeczenie stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania. Ustawa z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. 2018r., poz. 1270 ze zm.), zwana dalej ustawą emerytalną, nie zawiera jednak odpowiedniej regulacji określającej wprost zasady i tryb postępowania w omawianym przypadku. Co szczególnie istotne, orzeczenie, o którym mowa w art. 190 ust. 4 Konstytucji, stanowi samodzielną i szczególną podstawę wznowienia postępowania wymienioną *expressis verbis* w przepisach regulujących postępowanie zarówno sądowe (art. 401¹ k.p.c. i art. 540 § 2 k.p.k.), jak i administracyjne (art. 145a k.p.a.). Stosownie do art. 124 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w postępowaniu w sprawach o świadczenia określone w niej stosuje się zaś przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Za przepis, na podstawie którego może dojść do wzruszenia decyzji organu rentowego wydanej w oparciu o akt normatywny uznany orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego za niezgodny z Konstytucją, należy zatem uznać art. 145a k.p.a., w myśl którego można żądać wznowienia postępowania również w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja (§ 1). We wskazanej sytuacji skargę o wznowienie postępowania wnosi się w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.

W rozpatrywanym przypadku – wobec faktu, że w dniu 6 marca 2019r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok w sprawie o sygn. P 20/16 - organ rentowy, stosując powołany art. 145a k.p.a. w związku z art. 149 k.p.a. wznowił postępowanie, lecz nie uchylił decyzji z dnia 27 listopada 2013r., wskazując jako podstawę takiego rozstrzygnięcia art. 146 § 1 k.p.a. Wymieniony przepis przewiduje, że uchylenie decyzji z przyczyn określonych w art. 145 § 1 pkt 1 i 2 nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło dziesięć lat, zaś z przyczyn określonych w art. 145 § 1 pkt 3-8 oraz w art. 145a i art. 145b, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło pięć lat.

W sprawie poddanej kontroli sądu nie budzi wątpliwości, że od daty doręczenia decyzji z dnia 27 listopada 2013r., której uchylenia domaga się odwołująca, upłynęło 5 lat. Wprawdzie w aktach organu rentowego brak jest potwierdzenia jej odbioru przez W. P., jednak odwołująca nie kwestionowała, że taką decyzję otrzymała. Nie negowała również stwierdzenia, na jakim oparł się organ rentowy, co do upływu pięciu lat. W takiej sytuacji zastosowanie przez organ rentowy art. 151 § 2 k.p.a. było prawidłowe. Wskazany przepis stanowi, że w przypadku gdy w wyniku wznowienia postępowania nie można uchylić decyzji na skutek okoliczności, o których mowa w art. 146, organ administracji publicznej ograniczy się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazania okoliczności, z powodu których nie uchylił tej decyzji.

W przedmiotowej sprawie Sąd, dokonując analizy stanowiska W. P., nie znalazł podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji poprzez uchylenie decyzji z 27 listopada 2013r. i ponowne wyliczenie emerytury. Uchylenie decyzji z przyczyn określonych w art. 145 § 1 pkt. 3-8 oraz w art. 145a nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło pięć lat, co oznacza, że organ administracyjny rozpoznający sprawę po wznowieniu postępowania musi badać nie tylko, czy istniały przyczyny wznowienia, ale także czy na przeszkodzie ewentualnemu rozstrzygnięciu sprawy co do istoty nie stoją okoliczności, o jakich mowa w cytowanym art. 146 k.p.a. (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 17 września 1999r., sygn. akt I SA 1956/98). Przepis ten zawiera dwie przesłanki negatywne

ograniczające dopuszczalność uchylecia decyzji administracyjnej w trybie wznowienia postępowania. W przypadku upływu pięcioletniego terminu od daty doręczenia decyzji organ rentowy nie może orzec co do istoty sprawy. Zgodnie z poglądami orzecznictwa upływ tego terminu jest bezwarunkowy, niezależny od okoliczności, które go spowodowały. Termin taki nie może być przywrócony na podstawie art. 58 k.p.a., a jego upływ pozbawia organ administracyjny prowadzący wznowione postępowanie możliwości orzeczenia, co do istoty i ewentualnego uchylecia lub zmiany decyzji wydanej w postępowaniu zwykłym (wyrok Wojewódzkiego Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9 listopada 2005r., sygn. akt VII SA/Wa 463/05 oraz wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 30 kwietnia 2009r., sygn. akt II OSK 124/09). Przyjmuje się, że prowadzenie postępowania po upływie okresu przedawnienia określonego w art. 146 § 1 narusza zasadę trwałości decyzji administracyjnej, której podstawową funkcją jest stabilizacja stosunków prawnych. Upływ okresu przedawnienia oznaczonego w przepisie art. 146 § 1 oznacza bezwzględny zakaz merytorycznego orzekania w sprawie (wyrok WSA w Poznaniu z 6.12.2012 r., (...) SA/Po 1014/12, LEX nr 1235410). Zgodnie z wyrokiem NSA z 30 kwietnia 2009r. (II OSK 124/09, LEX nr 555045), po upływie okresu przedawnienia w sprawie rozpoznawanej w trybie wznowienia postępowania organ administracji publicznej traci wobec tego uprawnienie nie tylko do uchylecia decyzji, lecz także do odmowy uchylecia decyzji dotychczasowej wydanej w postępowaniu zwykłym, z powodu stwierdzenia przez organ administracji braku podstaw do jej uchylecia, gdyż byłoby to rozstrzygnięcie co do istoty sprawy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie od decyzji z dnia 26 kwietnia 2019r.

Wniosek W. P. o przeliczenie emerytury na podstawie art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgłoszony w toku postępowania, w piśmie z dnia 30 lipca 2019r., został przekazany do rozpoznania organowi rentowemu na podstawie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. Wymieniony przepis wskazuje, że jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nie rozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu. W rozpatrywanym przypadku wniosek W. P. o zastosowanie przez Sąd art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych był nowym wnioskiem, zgłoszonym dopiero w toku postępowania przed tut. Sądem. Wcześniej, w postępowaniu administracyjnym prowadzonym przez Zakład, odwołująca takiego wniosku nie zgłosiła. W skardze z dnia 25 marca 2019r. domagała się jedynie uchylecia decyzji z dnia 27 listopada 2013r. oraz wyliczenia na nowo jej świadczenia emerytalnego i o tym w zaskarżonej decyzji rozstrzygnął organ rentowy. Kwestia przeliczenia świadczenia w oparciu o art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który reguluje odrębny od wznowienia tryb przeliczania świadczeń, nie była zaś przedmiotem rozstrzygnięcia Zakładu. W związku z tym nie może być również przedmiotem rozstrzygnięcia przez Sąd, tym bardziej, że postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych pełni wyłącznie funkcję kontrolną i zasadą jest w związku z tym, że jego przedmiotem może być żądanie (stan faktyczny i wniosek), które zostało już wcześniej merytorycznie rozpoznane przez organ rentowy. W postępowaniu sądowym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych niedopuszczalne jest więc merytoryczne rozpoznanie żądań, które wykraczają poza podstawę faktyczną decyzji zaskarżonej odwołaniem (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 1980r., III URN 52/79 i z dnia 29 września 2000r., II UKN 759/99; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 22 maja 2013r., III AUa 346/13, Lex nr 1315695). Sąd zatem, stosując art. 477¹⁰ § 2 k.p.c., przekazał do rozpoznania organowi rentowemu wniosek, który W. P. zgłosiła w toku postępowania, o czym orzekł w punkcie 2 wyroku.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem (...)